

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

КОВАЛШИНА Наталія Порфирівна

УДК 351.305

**ВЗАЄМОДІЯ ЖІНОЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ФАКТОР ЗДІЙСНЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ
ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

25.00.01 – теорія та історія державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2006

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник – доктор соціологічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
ПРЕН Марія Іванівна,

Національна академія державного управління
при Президентові України,
професор кафедри політології.

Офіційні опоненти:

доктор філософських наук, професор,
заслужений працівник освіти України
НАДОЛЬНИЙ Іван Федотович,
Національна академія державного управління
при Президентові України,
професор кафедри філософії і методології державного
управління;

кандидат наук з державного управління, доцент
РАЧИНСЬКИЙ Анатолій Петрович,
Київська обласна державна адміністрація,
начальник управління з питань майна
комунальної власності.

Провідна установа –

Інститут політичних та етнонаціональних досліджень НАН
України, відділ етнополітології,
м. Київ.

Захист відбудеться *9 березня 2006 р. о 16.00 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.810.01 в Національній академії державного управління при Президентові України за адресою: 03057, м. Київ, вул. Ежена Потьє, 20, к 212.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії державного управління при Президентові України (03057, м. Київ, вул. Ежена Потьє, 20).

Автореферат розісланий *8 лютого 2006 р.*

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

В.К. Майборода

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку Української держави першочерговим завданням є розробка ефективної моделі діяльності громадських організацій, оскільки саме вони мають усі можливості щодо забезпечення належного рівня функціонування державно-управлінської системи, розв'язання нагальних суспільно-економічних та глобалізаційно-інтеграційних проблем державотворення. Жіночі організації є однією з форм налагодження оптимальної комунікативної взаємодії між окремими суб'єктами громадськості та органами державного управління з метою здійснення демократичних перетворень у суспільстві.

Перегляд сучасних концепцій жіночого руху, так само як і пошук його альтернативної етнокультурної ідентичності, сприймається далеко неоднозначно. Сьогодні жінка реалізує себе не тільки виконуючи споконвічно властиві їй природні функції, а й прагне до нового усвідомлення своєї автентичності, повного розкриття особистісного потенціалу, шукає альтернативні форми соціально-політичної та культурної ідентичності. У цьому пошуку важливе місце посідає можливість адекватної візуальної репрезентації жіночої сутності в

сучасній вітчизняній державно-управлінській культурі, оскільки традиційно в системі патріархальних цінностей жінці відводилась роль пасивного об'єкта суспільно-політичних перетворень.

У зв'язку з цим створення, розвиток і підтримка жіночих організацій є значним внеском у зміцнення демократичних засад нашої держави. Усвідомивши себе особистістю, повіривши у своє призначення, жінки через відповідні жіночі громадські організації шукають шляхи, які дають їм змогу повною мірою розкрити інтелектуальні, соціальні та духовні можливості, закладені в них природою.

У XXI ст. світова спільнота вбачає своїм головним завданням подолання будь-яких форм нерівності: класової, гендерної, расової, етнічної, політичної, економічної та соціально-культурної. У різні історичні періоди роль української жінки в суспільстві була досить великою, проте вона ніколи не мала чітко визначеного статусу. За роки незалежності жіноче питання стало об'єктом особливої уваги. Підтвердженням цього стає активна роль, яку відіграють жіночі громадські організації в державотворчих процесах. Однак про досягнення певної гендерної рівності в українському суспільстві говорити ще зарано, адже й досі чітко не визначені її місце та роль у системі суспільно-політичних відносин, у структурах влади, в економіці, науці, в політичних партіях. Порівняно незначним є представництво жінок на керівних посадах.

На початку 90-х рр. XX ст. гендерний рух розвивається в країнах СНД, зокрема в Росії, Білорусії та Україні розробляються різні аспекти аналізу інтелектуальної та соціальної діяльності жіноцтва (С.М.Айвазова, Є.В.Здоровомислова, А.А.Кальманович, І.В.Кобринська, О.С.Козуля, Г.М.Лактіонова, М.С.Левкович, А.І.Посадська, Л.П.Смоляр, В.В.Успенська, Е.С.Юрлова).

У більшості робіт вітчизняних та російських дослідників розглядаються окремі питання становища жінки в суспільстві.

Разом з тим недостатньо дослідженими у вітчизняній науці залишаються деякі аспекти становлення жіночого руху, одним з яких, зокрема, є предмет дисертаційного дослідження. Саме це визначило вибір теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась на кафедрі політології Національної академії державного управління при Президентові України за комплексним науковим проектом "Державне управління та місцеве самоврядування" (номер державної реєстрації 0103U006819). Зміст дослідження пов'язаний із науковою темою кафедри, де здобувач була виконавцем, та практикою діяльності Центру роботи з жінками Київської міської державної адміністрації.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування взаємодії жіночих громадських організацій з органами державної влади як фактор забезпечення ефективності реалізації гендерної політики в Україні на сучасному етапі державотворення. Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань:

- здійснити системний аналіз особливостей становлення та розвитку жіночого руху в контексті сучасних вітчизняних і зарубіжних дослідницьких підходів;
- дослідити розвиток жіночого руху в регіонах України та визначити його основні періоди;
- охарактеризувати досвід діяльності жіночих громадських організацій зарубіжних країн на сучасному етапі;
- установити основні функції та моделі діяльності жіночих громадських організацій в Україні;
- визначити рівень взаємодії жіночих організацій з органами державної влади;
- розкрити вплив міжнародних організацій-партнерів на активізацію ролі жінок в управлінні суспільними процесами;

– обґрунтувати шляхи оптимізації внеску жіночого громадського руху в процес формування громадянського суспільства в Україні.

Об'єкт дослідження – розвиток жіночих громадських організацій у контексті творення сучасної гендерної державної політики України.

Предмет дослідження – аналіз основних форм взаємодії жіночих громадських організацій з органами державної влади щодо забезпечення ефективності реалізації гендерної політики в Україні.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що розроблення ефективних управлінських форм взаємодії жіночих громадських організацій з органами державної влади створить оптимальні умови для формування та реалізації сучасної гендерної політики в Україні на демократичних засадах.

Методи дослідження. Дослідження здійснене на основі використання комплексного підходу, складовими якого є: системний метод, завдяки якому автору вдалося виявити основні чинники розвитку жіночого руху в Україні; структурно-функціональний метод, який дав змогу проаналізувати основні моделі діяльності жіночих громадських організацій в Україні, а конкретно-історичний метод – розкрити особливості розвитку жіночого руху в Україні та здійснити відповідну періодизацію його становлення; шляхом використання загальнонаукових та спеціально-наукових методів здійснено концептуальний аналіз теоретико-методологічних засад взаємодії жіночих організацій з органами державної влади. За допомогою методів аналізу та синтезу розкрито особливості розвитку жіночого руху в регіонах України, методів дедукції та індукції – встановлено рівень впливу жіночих громадських організацій на демократизацію гендерної політики в Україні; метод аксіоматизації дав змогу осмислити сутність досвіду застосування гендерного підходу до формування гендерної політики Канади; на основі використання методу аналогії адаптовано канадський досвід до вітчизняних реалій, конструктивного та порівняльного методів – обґрунтовано конкретні засоби впливу жіночих громадських організацій та держави на зміну гендерних стереотипів у суспільстві, методу абстрагування – розроблено шляхи оптимізації внеску жіночого громадського руху у процеси формування громадянського суспільства в Україні; з використанням класифікації охарактеризовано основні аспекти діяльності жіночих громадських організацій як чинник гендерного балансу у США; на основі методу поєднання критичного і раціонального визначено вплив міжнародних громадських організацій-партнерів на активізацію ролі жінок в управлінні суспільними процесами; завдяки застосуванню методу експертних оцінок запропоновано механізми взаємодії держави та громадських жіночих організацій щодо формування політики гендерного паритету в Україні.

У сукупності ці методи сприяли цілісному аналізу взаємодії жіночих громадських організацій з органами державної влади щодо забезпечення формування та реалізації ефективної гендерної політики в Україні.

Теоретико-методологічною основою вирішення поставлених у дисертаційному дослідженні завдань є праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері державного управління, аналізу державної політики, філософії, культурології, політології, історії, права, соціології, менеджменту, виступи політичних діячів, а також відповідна нормативно-правова база.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *уперше* у вітчизняній науці:

– розкрито особливості розвитку жіночого руху в Україні, запропоновано періодизацію його становлення, яка включає відповідні етапи починаючи з 1905 р. до сьогодення, коли жіночий рух отримав інституційну основу;

– концептуально виокремлено та проаналізовано основні моделі діяльності сучасних жіночих громадських організацій в Україні (національно-культурну, благодійницьку, молодіжну, традиційну, професійну, гендерної орієнтації та релігійну);

- виявлено чинники (економічний та політичний) розвитку жіночого руху в регіонах України та встановлено їх вплив на демократизацію гендерної політики на місцевому рівні влади, оскільки завдяки цьому здійснюється реальний контроль за діями влади;

- визначено вплив міжнародних організацій-партнерів на активізацію ролі жінок в управлінні суспільними процесами шляхом здійснення правової просвіти щодо механізмів реалізації рівних із чоловіками прав та можливостей у суспільстві й надання юридично-консультативних і психологічних послуг жінкам та дітям;

- запропоновано напрями взаємодії держави та громадських організацій шляхом створення окремих управлінських структур (центрів у справах жінок, центрів по роботі з громадськими організаціями), що мають делеговані повноваження, з метою надання соціальних послуг;

удосконалено:

- механізми взаємодії (соціальне партнерство) держави та громадських жіночих організацій, які відповідають специфіці соціально-політичної ситуації та стандартам європейської інтеграції щодо формування та оптимізації політики гендерного паритету в суспільно-політичній практиці;

- шляхи оптимізації (соціально-політичної, правової, морально-етичної та духовної) та основні аспекти розвитку (теоретичний і практичний) жіночого громадського руху в процесі формування громадянського суспільства в Україні;

- засоби впливу жіночих громадських організацій та держави на зміну гендерних стереотипів у сучасному українському суспільстві, впровадження та розвиток гендерної освіти та механізми залучення жінок до управління державними інститутами і громадськими організаціями на паритетних засадах;

дістали подальшого розвитку:

- аналіз особливостей гендерного підходу до формування державної політики Канади як необхідної умови її ефективного соціально-політичного розвитку, основні аспекти, які можуть слугувати основою оптимізації вітчизняної моделі гендерної політики;

- специфічні особливості діяльності жіночих громадських організацій США щодо забезпечення гендерного балансу в Україні, зокрема, особливо цінною є технологія організації та проведення громадських слухань як необхідної умови ефективного творення державної політики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення, висновки й рекомендації роботи використані як у практичній діяльності органів державної влади України, зокрема в діяльності Київської міської державної адміністрації, так і в навчальному процесі у вищих та спеціалізованих (Молодіжна жіноча гімназія) навчальних закладах щодо визначення сутності й специфіки функціонування жіночого руху в Україні та його впливу на сучасні соціально-політичні і державно-управлінські процеси.

Матеріали дисертаційної роботи використано в процесі створення вперше в Україні таких інституцій, як Управління у справах жінок, інвалідів, ветеранів війни та праці, Відділ гендерної політики, Центр по роботі з жінками, Притулок для жінок, які зазнали насильства у сім'ї Київської міської державної адміністрації (довідка про впровадження від 06.12.2005 р. № 254 від Київського міського центру роботи з жінками Київської міської державної адміністрації); в роботі Всеукраїнської громадської організації “Союз українок” (довідка про впровадження від 05.12.2005 р. № 113); у діяльності Міністерства праці та соціальної політики України (довідка про впровадження від 25.11.2005 р. № 08-97).

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження також полягає в обґрунтуванні доцільності створення громадських (координаційних рад) при органах державної влади, які безпосередньо опікуються розв'язанням проблем жінок, потреби в створенні на теренах України центрів у справах жінок як необхідної умови формування

ефективної гендерної політики в Україні. Крім того, основні результати дисертаційного дослідження можуть бути впроваджені безпосередньо в теорію та практику державного управління, зокрема в межах викладання таких навчальних курсів, як “Гендерна державна політика в Україні, “Державний аналіз гендерної політики”, “Гендерна освіта державних службовців”, “Жіночий рух в Україні як чинник розбудови громадянського суспільства” та при розробці спеціалізованих програм неформальної додаткової освіти.

Апробація результатів дослідження Основні методологічні положення й висновки дисертаційного дослідження доповідались на міжнародних, республіканських науково-практичних конференціях, зокрема: на науково-практичних конференціях за міжнародною участю “Теорія і практика державного управління соціально-економічними і політичними процесами в регіоні (на прикладі півдня України)” (Одеса, 1998); “Проблеми демократизації посткомуністичного суспільства у контексті європейського досвіду” (Дніпропетровськ, 1998); “Підвищення ефективності державного управління: стан, перспективи та світовий досвід” (Київ, 1999); “Підвищення ефективності прийняття та запровадження урядових рішень в контексті проведення адміністративної реформи в Україні” (Київ, 2000); “Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції” (Київ, 2003), “Актуальні теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми державного управління” (Київ, 2004).

Основні теоретичні положення й висновки дисертації обговорювалися на кафедрі політології Національної академії державного управління при Президентіві України (2000-2005 рр.).

Публікації Основні результати дисертаційного дослідження викладені у восьми наукових працях, у тому числі в чотирьох статтях у наукових фахових виданнях з державного управління.

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що складається з 235 найменувань, у тому числі 60 іноземною мовою, 10 додатків, що розміщені на 37 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 235 сторінок, обсяг основного тексту – 178 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, охарактеризовано ступінь її наукової розробленості, визначено мету, завдання, об’єкт та предмет, сформульовано гіпотезу дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичну та практичну значущість роботи в контексті сучасного стану розвитку науки, наведені відомості про особистий внесок автора, апробацію та впровадження результатів дослідження у практику.

У **першому розділі** – *“Теоретико-методологічні засади дослідження формування та діяльності жіночого руху в Україні”* – проаналізовано особливості становлення жіночого руху в контексті сучасних дослідницьких підходів, охарактеризовано основні риси та моделі діяльності сучасних жіночих громадських організацій в Україні, розкрито специфіку розвитку жіночого руху в регіонах України, визначено його вплив на демократизацію гендерної політики держави в цілому.

Зважаючи на доцільність чіткого осмислення змісту поняття жіночий рух, у роботі запропоновано його авторське розуміння як сукупності багатьох жіночих організацій, груп та об’єднань з фіксованим та нефіксованим членством, які активно діють у суспільстві з метою врахування матеріальних, соціальних, політичних, духовних чи ідеологічних інтересів жінок, а також досягнення фактичного рівноправ’я з чоловіками в різних сферах суспільного життя в Україні. Жіночий рух як форма соціальної активності та взаємодії різних поколінь слугує для жінок основою для набуття відповідного досвіду, соціалізації та самореалізації. Жіночий рух цьому є активним суб’єктом створення та впровадження нової гендерної ідеології, гендерної

культури, гендерної чутливості, гендерної свідомості та гендерної герменевтики. Саме в цьому і полягає активно-творча роль жіночого руху в сучасному суспільстві.

У розділі розроблено авторську періодизацію становлення жіночого руху в Україні. Вона включає відповідні періоди: I, початковий, період (1860-1900 рр.) характеризується просвітницькою та літературною діяльністю жінок, організацією перших жіночих гуртків, виборюванням рівного права на освіту та працю; II період (1900-1905 рр.) – зміною характеру боротьби жінок, яка набуває феміністичного забарвлення (переважно йдеться про політичні права жінок на їх участь у суспільному житті держави); III період (1905-1914 рр.) – це час набуття досвіду політичної боротьби, появи самостійних та багатофункціональних жіночих організацій; IV період (1914-1920 рр.) характеризується національно-визвольною боротьбою та роботою жінок на потреби фронту; V період (1920-1945 рр.) – набуттям жіночим рухом регіональної специфіки: формуються система жіночих рад в Радянській Україні, незаангажований жіночий рух національно-культурного спрямування на Волині, Закарпатті, Буковині і в Галичині та жіночі організації в еміграції; VI період (1945-1990 рр.) – це період “соціалістичного” вирішення жіночого питання, час спокою і акумулювання енергії для майбутніх змін; VII період (з 1991 р. по цей час) розпочався зі здобуттям незалежності України і характеризується відродженням та розвитком жіночого руху в Україні, набуттям ним гендерного змісту та спрямування.

Основна діяльність жіночих громадських організацій на початку 90-х рр. ХХ ст. мала культурологічний та соціальний характер. З 1992 р. на території України діє Закон України “Про об’єднання громадян”, який відкриває широкі можливості для вияву творчої та суспільної ініціативи громадян та забезпечує рівні умови для діяльності їх об’єднань. З 1993 р. характерною ознакою становлення жіночого руху стало зміцнення міжорганізаційних зв’язків та об’єднання організацій у мережі, консорціуми з метою збільшення власних ресурсів, підвищення активності жінок у політичному житті, розширення контактів з міжнародною спільнотою, участі в грантових програмах для реалізації проектів гендерної спрямованості.

Різні суспільні явища та катаклізми в особливий спосіб підвищують жіночу активність, а тому й зумовлюють нові форми функціонування жіночих організацій. Формами жіночих рухів відповідно до загальної класифікації є: а) традиційні жіночі організації (соціально орієнтовані); б) організації ділових жінок; в) жіночі організації феміністської орієнтації. За політико-територіальним критерієм жіночі організації України мають такі форми: система жіночих рад в Радянській Україні; незаангажований жіночий рух національно-культурного спрямування на Волині, Закарпатті, Буковині та в Галичині; жіночі організації в еміграції.

У розділі розкрито основні функції жіночих громадських організацій: організаційна (створення нових товариств, залучення молоді як нових членів); інтеграційна (об’єднання з регіональними та іншими організаціями); ідеологічна (визначення своєї світоглядної ролі в реалізації стратегічних та політичних завдань); виховна (формування у жінок почуття власної гідності, ініціативності); координаційна (встановлення контактів між громадськими організаціями); творчо-культурологічна (проведення масових заходів); благодійницька (захист окремих категорій жінок та надання їм соціальної допомоги).

Жіночі громадські організації відповідно до історичних аспектів діяльності, організаційної структури, ідеологічного спрямування, цільових уподобань та основних видів і форм діяльності характеризуються такими основними моделями діяльності: національно-культурною (побудова незалежної Української держави, відродження українських звичаїв та традицій, що мають політичне спрямування); благодійницькою (соціальна, добродійна і меценатська діяльність); молодіжною (соціально-психологічна підготовка та формування здорового способу життя молодих жінок та дівчат); традиційною (яка є правонаступницею жіночих рад радянської доби); професійною (ґрунтується на єдності спільних професійних інтересів); гендерної орієнтації (прагнення захищати всіх жінок,

реалізувати громадські ініціативи і перетворення гендерних ролей і гендерних відносин у суспільстві) та релігійною (діяльність жіночих організацій різних релігійних конфесій, метою об'єднання яких є місіонерська просвіта).

Характерною особливістю сучасного жіночого руху в Україні є й те, що під час виборчих перегонів окремі політичні партії з метою розширення електоральної бази сприяли створенню та діяльності жіночих організацій: “Союз українок”, “Наша Україна” (“Народний рух України”), “Жіноча громада” (Українська республіканська партія), Жіноче об'єднання “Єдність” (Партія “Єдність”). Всеукраїнська асоціація жінок-підприємців (партія “Жінки України”); Всеукраїнська громадська організація “Жінки і діти України” (партія “Жінки України”); Всеукраїнське жіноче народно-демократичне об'єднання “Дія” (НДП); Всеукраїнське громадське об'єднання жінок-республіканок (РХП) та ін.

Починаючи з 1992 р. інтереси жіночих організацій набувають регіональної специфіки, в цілому по Україні спостерігається становлення жіночих організацій по окремих регіонах. У цьому плані на особливу увагу заслуговує діяльність “Союзу українок”, “Жіночої громади” “Ліги жінок”, “Спілки жінок України”, “Солідарності”, об'єднання “Жінки і діти України”, Народно-демократичного об'єднання “ДІЯ”, “Ліги жінок-виборців”, громадського жіночого об'єднання “Єдність”.

У роботі доведено, що кількість жіночих організацій залежно від економіко-географічного фактора на теренах України є нерівномірною. Відмінності регіональної представленості жіночих громадських організацій є досить показовими й відображають загальну картину розподілу жіночих організацій по Україні. Крім того, за кількістю жіночих організацій лідирує м. Київ, в якому зареєстровано найбільшу від загальнодержавної частку організацій.

Установлено, що сьогодні в Україні діють різні за характером жіночі організації, однак їх об'єднує ціла низка спільних напрямів діяльності, а саме:

- сприяння залученню жінок до управління справами суспільства та держави;
- розвиток нового економічного та політичного мислення;
- подолання патріархальних стереотипів у суспільному мисленні;
- покращання соціального захисту;
- відродження духовності, утвердження гуманістичних християнських традицій;
- сприяння толерантності у стосунках, міжетнічній злагоді та громадському миру в

Україні.

У розділі розглядаються окремі аспекти теми, які досліджував ряд науковців:

- сучасний стан жіночої зайнятості та інтеграції жінок в систему ринкових відносин (Л.В.Варфалві, Л.В.Гонюкова, В.М.Князев, В.І.Луговий, М.І.Малишева, Т.І.Мельник, І.Ф.Надольний, Н.А.Нечаєва, В.А.Ребкало, І.В.Розпутенко, А.Р.Усманова);

- тенденції до змін соціального статусу жінки в сучасному суспільстві, її участь в управлінні та політиці (В.Д.Бакуменко, Н.В.Грицяк, В.П.Зленко, О.І.Кулачек, В.С.Константинова, Е.П.Кочкіна, Н.В.Лавриненко, К.І.Левченко, Н.Р.Нижник, М.І.Пірен, Л.С.Шкляр);

- процеси самоідентифікації в гендерному аспекті та питання соціокультурного потенціалу жінок (В.Я.Агеєв, А.С.Волович, Л.А.Воронько, Т.І.Клименкова, М.М.Логонова, С.Д.Павличко, А.Ч.Менегетті, В.А.Скуратівський);

- проблеми подолання гендерних стереотипів у сучасному суспільстві (Л.А.Панасенко, М.П.Степанянц);

- механізми впровадження гендерних квот (Н.П.Степанова, В.В.Суковитая, Г.С.Терещенко, Л.Р.Федорова, К.Ч.Уест, О.І.Хасбулатова, С.Ч.Чаффінс, М.Форбс, Т.П.Шамраєнко).

З метою оптимізації шляхів впливу жіночого руху в Україні на демократизацію гендерної політики необхідно приділяти увагу адаптації світового досвіду діяльності

міжнародних організацій (як урядових, так і неурядових) до умов України для досягнення гендерної рівності, що сприятиме включенню гендерних проблем у національні, регіональні та глобальні програми шляхом посилення співпраці та надання відповідної технічної підтримки щодо впровадження гендерних підходів, розв'язання даної проблематики.

У **другому розділі** – *“Досвід управлінської діяльності жіночих громадських організацій зарубіжних країн на сучасному етапі”* – проаналізовано досвід функціонування жіночих рухів, зокрема досліджено специфіку гендерного підходу до аналізу державної політики Канади, розкрито зміст управлінської діяльності жіночих громадських організацій США як чинник підтримання гендерного балансу, визначено вплив міжнародних організацій-партнерів на активізацію ролі жінок в управлінні суспільними процесами.

Особливу увагу в межах розділу приділено вивченню зарубіжного досвіду щодо методології розв'язання досліджуваної проблематики, який може слугувати основою адаптації вітчизняної моделі гендерної політики до світових стандартів державно-управлінської діяльності. Висвітлення зарубіжного досвіду жіночого руху, гендерних аспектів діяльності різних держав, по-перше, дає змогу переосмислити з нових позицій вітчизняний досвід; по-друге, ознайомитися з різноманітними способами вирішення проблем, властивих Україні, у світі.

Фундаментальне значення в межах дисертаційного дослідження має гендерний підхід до формування державної політики Канади, який став одним з чинників соціально-політичного розвитку країни, адже жінкам Канади у ХХ ст. реально вдалося кардинально змінити своє становище: використовуючи певні механізми, вони вибороли право голосування на виборах, право обіймати виборні посади в органах влади та право бути обраними до Сенату – найвищого представницького органу державної влади в країні.

Базову роль у реалізації гендерної політики Канади відіграє Федеральна служба Канади, вона фактично є взірцем у світовій практиці, оскільки саме їй реально вдалося ліквідувати обмеження щодо повноправної участі жінок у функціонуванні управлінських структур. Одним із найбільш ефективних механізмів її діяльності стало впровадження принципу гендерної паритетності в канадському суспільстві, який має забезпечувати кар'єрне зростання жінок у політичній сфері.

У межах вивчення канадського досвіду заслуговує на увагу діяльність спеціально створеного Міністерства у справах жінок Канади (яке входить до структури федерального уряду, здійснює загальну координацію з питань стратегії та контролю на рівні уряду, дає поради з питань стратегії розвитку міністру та іншим міністерствам); громадських дорадчих груп (до складу федеральних міністерств входять старші радники, які вивчають окремі проблеми жінок та на основі цього формують конкретні критерії їх потреб, ранжирують і потім включають їх у стратегічні плани відповідних міністерств); урядових структур Канади (вони розробляють низку законодавчих актів щодо подолання розриву в заробітній платні чоловіків і жінок, надання відповідного рівня освіти жінкам, створення рівних можливостей у пошуках роботи та доступу до керівних посад, вирішення проблеми зайнятості та справедливої оплати праці). Міністр, який очолює Міністерство у справах жінок Канади, відіграє роль радника в Кабінеті Міністрів, слідкуючи за тим, щоб проблеми жіноцтва були неодмінною складовою частиною обговорення та прийняття рішень Кабінету в контексті розгляду будь-яких питань. На сьогодні в кожній з провінцій Канади є свої міністерства, бюро, відділи з питань розвитку, що мають сприяти дотриманню прав жінок у суспільстві. У цьому контексті досвід Канади може бути використаний для реалізації гендерної політики в регіонах України.

Урядові структури Канади надзвичайно ефективно вирішують гендерні проблеми. Канада належить до небагатьох країн, де діє федеральний план рівності між чоловіком та жінкою, впроваджений у відповідь на звернення ООН до всіх країн-членів організації з вимогою розробити національний план щодо покращання становища жінки. Федеральний

план є спільною ініціативою і відображає зусилля всіх федеральних міністерств та намагання уряду досягти гендерної рівноваги.

Для досягнення гендерного балансу в суспільно-політичній та громадській практиці України важливе значення має вивчення досвіду діяльності жіночих організацій США, які тривалий час проводять активну кампанію спільно з членами Верхньої палати американського Конгресу за ратифікацію Конвенції про елімінацію всіх форм дискримінації стосовно жінок. Саме ними організовано проведення відповідних громадських слухань, які супроводжувались активним залученням громадської думки до обговорення проблем забезпечення гендерного балансу. Технологія організації та проведення таких слухань є досить цінною для вивчення і впровадження її в Україні.

У контексті підтримання гендерного балансу в США важливу роль відіграє Державна система підтримки жінок, яка забезпечує державний протекціонізм щодо жінки. Відповідно до цього держава залишає за собою право на визнання юридичної рівноправності між статями, забезпечення широкої участі жінок у суспільному житті, розвиток сфери послуг з метою створення умов для поєднання жіночою репродуктивної, виробничої й сімейної ролей, створення державної системи соціального захисту жінок у формі пільг. Саме це заклало базові принципи жіночого руху в процесі творення державної політики США.

Жіночі організації США мають досить структурований в організаційно-функціональному плані характер та справляють сильний інституціональний і політичний вплив на вироблення державної політики. Характерною ознакою їх є те, що низка жіночих громадських організацій за час своєї діяльності змогли створити ресурсну базу для великої регіональної мережі по всіх штатах. Одним із напрямів практичної діяльності жіночих громадських організацій стало проведення тренінгів з жіночого політичного лідерства, що забезпечило, у свою чергу, здійснення політичної просвіти щодо набуття навичок політичної боротьби, конкуренції у виборчих кампаніях тощо.

Міжнародні організації (“Програма рівних можливостей “ПРООН”, “Вінрок Інтернешл” (США), “Агентство розвитку США”, “Канадське Агентство з розвитку”, “TASIC”, “Жіночий консорціум України”, “Ла Страда”, “Християнський дитячий фонд”) реально впливають на взаємодію жіночих організацій з владними структурами, а саме: вони забезпечують правову просвіту щодо механізмів відстоювання рівних прав. У цьому плані ефективною є діяльність юридично-консультативних центрів, ініційованих міжнародними жіночими організаціями, які безпосередньо опікуються проблемами надання юридичної допомоги населенню, та грантова підтримка програм гендерного спрямування.

Важливим засобом впливу міжнародних організацій на функціонування жіночого руху в Україні є сучасні інформаційно-комунікативні технології, адже завдяки Інтернету сьогодні в жінок з’явилася можливість відкритого спілкування, обміну досвідом з певної проблематики. Це, у свою чергу, дає підстави стверджувати про виділення окремого напрямку в діяльності жіночих організацій – “кіберфемінізму”, який характеризує взаємодію жіночих громадських організацій на міжнародній арені й має на меті допомогти сучасній жінці вільно реалізувати себе в суспільному житті, користуючись відповідними інформаційними послугами.

У третьому розділі – *“Взаємодія жіночих громадських організацій та органів державної влади у впровадженні гендерної рівності в українському суспільстві”* – розкрито механізми взаємодії держави та громадських жіночих організацій у процесі формування та оптимізації політики гендерного паритету, визначено основні засоби впливу жіночих громадських організацій та держави на зміну гендерних стереотипів у суспільстві, запропоновано шляхи оптимізації внеску жіночого громадського руху в процеси формування громадянського суспільства в Україні.

На сучасному етапі в Україні в контексті реалізації гендерної політики держави доцільно особливу увагу приділити проблемі насильства над жінками. Хоча ця проблема і є

предметом обговорення на рівні держави, проте її вирішення не є пріоритетним. Тому доцільно запровадити Загальнонаціональну програму “Жінки України” як одну з найважливіших форм реалізації державної політики, провести відповідні Парламентські слухання, присвячені ліквідації усіх форм дискримінації жінок, залучивши до цього відповідні державні інститути, освітянську інтелігенцію, громадські організації, ЗМІ.

Надзвичайно важливу роль у висвітленні питань жіночого руху та пошуку відповідей на них відіграють засоби масової інформації. Саме тому вони мають долати гендерні стереотипи в суспільстві. Необхідно ініціювати внесення до інформаційного законодавства правових норм з чітко визначеною відповідальністю і санкціями за некоректне використання жіночих образів у рекламі та в телепрограмах, пропаганду негативних стереотипів. Потрібно також орієнтувати програми факультетів журналістики на вивчення та використання в практичній діяльності працівниками ЗМІ теорії, міжнародної та національної практики гендерних перетворень, сучасних гендерних цінностей, пропаганди гендерної демократії та гендерної культури.

У межах розв’язання цієї проблеми доцільно утворити Національну раду з підготовки до Всесвітньої конференції жінок (2007 р.).

Гендерна політика в Україні має впроваджуватись як на центральному, так і на регіональному рівнях діяльності органів місцевої влади. При цьому суб’єкти виконавчої влади, керуючись основними положеннями Конституції України, мають розробити окремі регіональні заходи, які б сприяли виробленню самостійної регіональної політики щодо жінок відповідно до специфіки регіону.

В українському суспільстві доцільно запровадити нову Концепцію поліпшення становища жінок, яка б визначила загальну стратегію й пріоритетні напрями державної політики відносно жінок відповідно до Конституції України та міжнародних зобов’язань України, а також з урахуванням специфіки сучасної соціально-економічної ситуації. Головною метою державної політики стосовно жінок в Україні має бути проголошено повну й рівноправну участь у політичному, економічному, соціальному й культурному житті на місцевому, регіональному й загальнодержавному рівнях.

Одним з ефективних механізмів зміни гендерних стереотипів сьогодні є впровадження в суспільну практику фемінних цінностей та відповідна фемінізація суспільного життя, що цілком співвідноситься з цінностями західноєвропейської цивілізації. Це, у свою чергу, дасть змогу подолати існуючі патріархальні стереотипи в суспільстві шляхом розвитку гендерної освіти й залучення жінок до управління державними інститутами та громадськими організаціями на паритетних засадах з чоловіками.

Основними шляхами оптимізації внеску жіночого громадського руху в процеси формування громадянського суспільства в Україні є забезпечення соціально-політичного, правового, морально-етичного та духовного рівнів реалізації сучасної гендерної політики. Відповідно до цього внесок жіночих громадських організацій України в процес формування громадянського суспільства можна визначити за такими критеріями, як: теоретичний (демонстрація ролі та значення жінки в сучасному суспільстві, визначення гендерних стереотипів, які перешкоджають процесу входження жінки в політику, а також їх причин та наслідків) та практичний (вироблення стратегії гендерних перетворень, надання освітніх послуг жінкам, робота шкіл жіночого лідерства та ін.)

Жіночий рух в Україні є необхідним елементом розвитку громадянського суспільства, що зумовлює відповідний рівень представництва жінок в органах державної та місцевої влади. Тут переважно йдеться про вироблення ефективних механізмів подолання гендерної асиметрії в структурах державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно до цього мають бути визначені нові пріоритети реалізації кадрової політики держави.

Важливим чинником розв’язання гендерної проблеми в українському суспільстві є стратегія реалізації соціального партнерства: з одного боку, жіночих організацій між собою, а

з другого – держави та жіночих організацій. У цьому плані держава має системно здійснювати гендерну просвіту, і відповідно до цього й гендерну експертизу, яка б дала змогу належним чином враховувати пропозиції, що надходять від жіночої громадськості в процесі реалізації управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що виявляється в науково-теоретичному обґрунтуванні шляхів ефективної взаємодії жіночих громадських організацій з органами державної влади на сучасному етапі розвитку Української держави.

У процесі дослідження підтверджено, що вихідна методологія правильна, поставлені завдання виконано, мету досягнуто, покладена в основу наукова позиція автора себе в основних аспектах виправдала й висунута гіпотеза підтвердилася.

На підставі результатів дослідження отримано низку узагальнюючих висновків і сформульовано пропозиції, що мають теоретичне та практичне значення.

1. Усебічний аналіз наукових джерел, присвячених темі дослідження, свідчить, що взаємодія жіночих громадських організацій з органами державної влади з метою здійснення гендерної політики України є однією з найважливіших управлінських і організаційних проблем, рівень наукової розробки якої недостатній та не відповідає сучасному стану розвитку наукової галузі “Державне управління”.

Особливу роль у контексті становлення жіночого руху в Україні відіграв Захід країни, де відбулося його ідейно-теоретичне та організаційне структурування (оскільки тут він був збагачений досвідом роботи західноєвропейських країн, де жінки стали активними борцями за свої права та освіту), що суттєво поширило його вплив на жінок та суспільство в цілому, підвищило авторитет жіночих організацій серед народу, сприяло збільшенню кількості жіночих організацій, налагодженню співпраці з європейськими феміністичними організаціями та українськими організаціями в еміграції, відродило інтерес жінок до участі у вирішенні освітянських, культурно-побутових та економічних проблем.

Оскільки раніше вказана тема не досліджувалася, хоча окремі її аспекти відображені в науковій літературі, це й зумовило визначення основних напрямів наукового дослідження.

2. З’ясовано сутність жіночого руху як сукупності багатьох жіночих організацій, груп та об’єднань з фіксованим та нефіксованим членством, які активно діють у суспільстві з метою врахування матеріальних, соціальних, політичних, духовних чи інших інтересів жінок, а також досягнення фактичного рівноправ’я з чоловіками у різних сферах суспільного життя.

Розкрито історію становлення й розвитку жіночого руху та здійснено його періодизацію: I період (1860-1900 рр.) – просвітницька та літературна діяльність жінок, організація перших жіночих гуртків; II період (1900-1905 рр.) – зміна характеру боротьби жінок, боротьба жінок за свої політичні права; III період (1905-1914 рр.) – поява жіночих організацій як самостійних та багатофункціональних утворень; IV період (1914-1920 рр.) – національно-визвольна боротьба та робота жінок на потреби фронту; V період (1920-1945 рр.) – набуття жіночим рухом регіональної специфіки, становлення системи жіночих рад в Радянській Україні; VI період (1945-1990 рр.) – “соціалістичне” вирішення жіночого питання; VII період (з 1991р. по цей час) – відродження та розвиток жіночого руху в Україні, набуття ним гендерного змісту та спрямування.

3. Визначено, що жіночі громадські організації відповідно до історичних аспектів, організаційної структури, ідеологічного спрямування, цільових уподобань та основних видів і форм роботи характеризуються такими основними моделями діяльності: національно-культурною (побудова незалежної Української держави, відродження

українських звичаїв та традицій, що мають політичне спрямування); благодійницькою (соціальна, добродійна і меценатська діяльність); молодіжною (соціально-психологічна підготовка та формування здорового способу життя молодих жінок і дівчат); традиційною (яка є правонаступницею жіночих рад радянської доби); професійною (ґрунтується на єдності спільних професійних інтересів); гендерної орієнтації (прагнення захищати всіх жінок, реалізація громадських ініціатив та перетворення гендерних ролей і гендерних відносин у суспільстві) та релігійною (діяльність жіночих організацій різних релігійних конфесій, метою об'єднання яких є місіонерська просвіта).

4. Установлено, що основними функціями жіночих громадських організацій є: організаційна (створення нових товариств, залучення молоді як нових членів); інтеграційна (об'єднання з регіональними та іншими організаціями); ідеологічна (визначення своєї світоглядної ролі в реалізації стратегічних та політичних завдань); виховна (формування у жінок почуття власної гідності, ініціативності); координаційна (встановлення контактів між громадськими організаціями); творчо-культурологічна (проведення масових заходів); благодійницька (захист окремих категорій жінок та надання їм соціальної допомоги).

5. Важливим засобом впливу міжнародних організацій на функціонування жіночого руху в Україні є сучасні інформаційно-комунікативні технології, адже завдяки Інтернету сьогодні у жінок з'явилася можливість відкритого спілкування, обміну досвідом з певної проблематики. Це, у свою чергу, дає підстави для твердження про виокремлення такого напрямку в діяльності жіночих організацій, як кіберфемінізм, який характеризує взаємодію жіночих громадських організацій на міжнародній арені й має на меті допомогти сучасній жінці вільно реалізувати себе в суспільному житті, користуючись відповідними інформаційними послугами.

6. Виходячи з власного практичного досвіду автором проаналізовано основні аспекти налагодження взаємодії держави та громадських організацій на прикладі діяльності Київської міської державної адміністрації, зокрема Управління в справах жінок, інвалідів, ветеранів війни та праці. Автором проведено власне соціологічне дослідження, що дало змогу визначити рівень взаємодії жіночих організацій з органами державної влади.

7. У результаті дослідження встановлено, що в умовах розвитку громадянського суспільства жіночі організації є важливим ресурсом реалізації державної влади, оскільки вони виконують функції зі здійснення контролю за владою, а подекуди й виступають безпосередніми партнерами держави, коли згідно з делегованими державою повноваженнями долучаються до реалізації програм, зокрема у сфері зайнятості, надання соціально-психологічної підтримки сім'ї, дітям та багатодітним сім'ям, спрямованих на соціальний захист жінки.

8. Основними шляхами оптимізації внеску жіночого руху в процеси формування громадянського суспільства в Україні є забезпечення соціально-політичного, правового, морально-етичного та духовного рівнів реалізації сучасної гендерної політики. Тому важливими напрямками діяльності жіночих організацій мають стати:

- гендерна просвіта, яка сприятиме формуванню феміністичної свідомості та гендерної культури, досягненню гендерного паритету в українському суспільстві;
- гендерна експертиза вже прийнятих державних програм, планів з позицій гендерної перспективи з метою ліквідації нерівномірності в гендерному розподілі ресурсів країни.

Важливим аспектом розв'язання гендерної проблеми в українському суспільстві є стратегія реалізації соціального партнерства: з одного боку, жіночих організацій між собою, а з другого – держави та жіночих організацій. У цьому плані держава має системно здійснювати гендерну просвіту, і відповідно до цього – гендерний аналіз та експертизу, які б дали змогу належним чином урахувати пропозиції жіночої громадськості в процесі здійснення гендерного дискурсу в суспільстві та прийняття відповідних державно-управлінських рішень.

9. На підставі результатів дисертаційного дослідження, аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду обґрунтовано доцільність створення громадських (координаційних) рад при органах державної влади, які б безпосередньо опікувались розв'язанням жіночих проблем. Доведено потребу в створенні на теренах України центрів у справах жінок як необхідної умови формування ефективної гендерної політики в Україні. Одним з механізмів реалізації державної політики щодо забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві має стати розробка відповідних інформаційних програм щодо висвітлення гендерної проблематики засобами масової інформації, формування в масовій свідомості образу соціально активної сучасної жінки.

Нагальною є потреба в прийнятті Державної програми гендерного розвитку України, яка має, в першу чергу, сприяти досягненню гендерної рівноваги між чоловіком і жінкою в усіх сферах життя, а на основі цього запропонувати механізми ліквідації гендерного дисбалансу в усіх гілках влади.

Визначені актуальні напрями подальших наукових досліджень: жіночі організації в процесі реформування політичної системи в Україні, становлення і діяльність жіночого руху в Україні на різних етапах суспільного розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ковалішина Н.П. Жіночі громадські організації: регіональні аспекти та базові моделі діяльності // Зб. наук. пр. УАДУ. – 2000. – Вип. 2. – Ч. I. – С. 101-106.
2. Ковалішина Н.П. Витоки, умови виникнення та етапи розвитку жіночого руху в Україні // Зб. наук. пр. УАДУ. – 2001. – Вип. 1. – С. 72-77.
3. Ковалішина Н.П. Паритетна взаємодія органів державної влади й громадських організацій – запорука розвитку гендерної демократії в Україні // Зб. наук. пр. УАДУ. – 2001. – Вип.2. – С. 214-222.
4. Ковалішина Н.П. Жіночий рух України – важливий чинник розбудови громадянського суспільства // Вісн. УАДУ. – 2001. – № 2. – Ч. 2. – С. 260-268.
5. Ковалішина Н.П. Жіночий рух у системі громадянського суспільства: зарубіжний досвід // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: Матеріали наук-практ. конф. за міжнар. участю. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – С. 95-99.
6. Ковалішина Н.П. Демократизація політичної культури жінок в Україні: уроки виборів–2002 // Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський союз: Матеріали наук-практ. конф. за міжнар. участю: У 2 т. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – Т. 2. – С. 53-56.
7. Ковалішина Н.П. Роль жіночих громадських організацій у процесі реформування політичної системи України // Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції: Матеріали наук-практ. конф. за міжнар. участю: У 2 т. – К.: Вид-во НАДУ, 2003. – Т. 1. – С. 455-457.
8. Ковалішина Н.П. Міська підтримка розвитку “high-tech”-технологій // Проблеми інноваційного розвитку територій: Матеріали міжнар. наук.-практ. семінарів. – К.: НДІСЕП, 2005. – Вип. 1. – С. 130-138.

АНОТАЦІЇ

Ковалішина Н.П. Взаємодія жіночих громадських організацій з органами державної влади як фактор здійснення гендерної політики в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління. – Національна академія державного управління при Президентові України. – Київ, 2006.

Дисертація присвячена науково-практичному аналізу взаємодії жіночих громадських організацій з органами державної влади у процесі забезпечення ефективності реалізації гендерної політики в Україні на сучасному етапі її державотворення.

На основі застосування комплексного підходу розкрито особливості та запропоновано періодизацію становлення та розвитку жіночого руху в Україні, концептуально виокремлено та проаналізовано основні моделі діяльності сучасних жіночих громадських організацій в Україні. Виявлено чинники розвитку жіночого руху в регіонах України та визначено його вплив на демократизацію гендерної політики на місцевому рівні влади, а також вплив міжнародних організацій-партнерів на активізацію ролі жінок в управлінні суспільними процесами. Вивчено особливості гендерного підходу до формування державної політики Канади як необхідної умови забезпечення її соціально-політичного розвитку, специфіку управлінської діяльності жіночих громадських організацій щодо забезпечення гендерного балансу в США. Удосконалено механізми взаємодії держави та громадських жіночих організацій щодо формування та оптимізації політики гендерного паритету, запропоновано шляхи оптимізації внеску жіночого громадського руху в процеси формування громадянського суспільства в Україні, визначено засоби впливу жіночих громадських організацій та держави на зміну гендерних стереотипів у сучасному українському суспільстві.

Ключові слова: органи державної влади, гендерна політика, гендерний паритет, гендерний стереотип, гендерні дослідження, гендерний баланс, жіночі організації, гендерна ідентичність, гендерна нерівність, гендерний статус.

Ковалишина Н.П. Взаимодействие женских общественных организаций с органами государственной власти как фактор осуществления гендерной политики в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.01 – теория и история государственного управления. – Национальная академия государственного управления при Президенте Украины. – Киев, 2006.

Диссертация посвящена научно-практическому анализу взаимодействия женских общественных организаций с органами государственной власти в процессе обеспечения эффективности реализации гендерной политики в Украине на современном этапе государственного строительства.

Исследованы особенности развития женского движения в Украине, выявлены основные условия развития женского движения в регионах Украины, определено их влияние на демократизацию гендерной политики.

На основании применения комплексного подхода раскрыты особенности и предложена периодизация становления и развития женского общественного движения в Украине: I период – 1860 – 1900 гг., II – 1900 – 1905 гг., III – 1905 – 1914 гг., IV – 1914 – 1920 гг., V – 1920 – 1945 гг., VI – 1945 – 1990 гг., VII – 1991 – 2005 гг.

Исходя из полученных результатов обоснованы основные функции женских общественных организаций: организационная, интегративная, идеологическая, воспитательная, координационная, творческо-культурологическая, благотворительная.

Установлено, что на сегодняшний день в Украине действуют разные по характеру женские организации, однако их объединяет целый ряд совместных направлений деятельности, а именно: содействие включению женщин в управление общественными и государственными делами; развитие нового экономического и политического мышления; искоренение патриархальных стереотипов в общественном мышлении; улучшение социальной защиты; возрождение духовности, утверждение гуманистических христианских традиций; обеспечение толерантности в отношениях, межэтнического согласия и общественного мира в Украине.

Концептуально выделены, изучены и проанализированы основные модели деятельности современных женских общественных организаций в Украине: национально-культурная (создание независимого Украинского государства, возрождение украинских традиций и обрядов, которые имеют политическую направленность); благотворительная (социальная, благотворительная и меценатская деятельность); молодежная (социально-психологическая подготовка и формирование здорового образа жизни молодых женщин и девушек); традиционная (которая является правопреемницей женских советов советского периода); профессиональная (основывается на единстве общих профессиональных интересов); гендерной ориентации (характеризуется стремлением к защите всех женщин, реализации общественных инициатив и изменению гендерных ролей и гендерных отношений в обществе) и религиозная (деятельность женских организаций различных религиозных конфессий, целью объединения которых является миссионерское просвещение).

Впервые исследованы факторы развития женского движения в отдельных регионах Украины и определено его влияние на демократизацию гендерной политики на местном уровне государственной власти, изучено влияние международных организаций- партнеров на активизацию роли женщин в управлении общественными процессами в стране. Исходя из анализа мирового опыта определены особенности гендерного подхода к формированию государственной политики Канады как необходимого условия обеспечения ее социально-политического развития, изучена специфика управленческой деятельности женских общественных организаций относительно обеспечения гендерного баланса в США. По результатам исследования выделены механизмы взаимодействия государства и женских общественных организаций, касающиеся формирования и оптимизации политики гендерного паритета, предложены пути оптимизации вклада женского общественного движения в процессы формирования гражданского общества в Украине.

Исходя из практического опыта проанализированы основные аспекты организации взаимодействия государства и общественных организаций на примере деятельности Киевской городской государственной администрации, а именно Управления по делам женщин, инвалидов, ветеранов войны и труда. Проведено социологическое исследование, которое позволило определить уровень взаимодействия женских организаций с органами государственной власти.

Определены средства влияния женских общественных организаций и государства на изменение гендерных стереотипов в современном украинском обществе.

Ключевые слова: органы государственной власти, гендерная политика, гендерный паритет, гендерный стереотип, гендерные исследования, гендерный баланс, женские организации, гендерная идентичность, гендерное неравенство, гендерный статус.

Kovalyshyna N.P. The interaction of female public organizations with the government bodies as the factor of realization of gender policy in Ukraine. – Manuscript.

The thesis for a Candidate Degree in Public Administration. Speciality 25.00.01 – Theory and History of Public Administration: National Academy of Public Administration, Office of the President of Ukraine. - Kyiv, 2006.

The dissertation is devoted to the scientific-practical analysis of interaction of the female public organizations with government bodies in the making of maintenance the efficiency of realization the gender policy in Ukraine at the present stage of its governmental organization.

On the basis of application of the complex approach features, the periodization of formation and development of the female movement in Ukraine is opened, the basic models of activity of the modern female public organizations in Ukraine are conceptually allocated and analysed, the factors of development of the female movement in the regions of Ukraine are investigated and their influence on democratization of the gender policy at a local level of authority is determined, the influence of the international partner organizations on activization of role of women in management of public processes is investigated, the characteristics of gender method regarding the formation of state policy in Canada as the necessary condition of maintenance of its sociopolitical development are analysed, the specificity of administrative activity of female public organizations concerning the maintenance of gender balance in USA is investigated and analysed, the mechanisms of interaction of governmental and public female organizations concerning the formation and optimization of the gender parity policy are advanced, the ways of optimization of the endowment of female social movement to processes of formation of a civil society in Ukraine are offered, the means of influence of female public organizations and nation on change of the gender stereotypes in a modern Ukrainian society are determined.

Key words: government bodies, gender policy, gender parity, gender stereotype, gender researches, gender balance, female organizations, gender identity, gender inequality, gender status.